

Svineproduktion under forandring

Af Henrik Bolding Pedersen, Sisse Schlægelberger og Mona Larsen

Dansk svineproduktion er under forandring: svineproduktionen samles på færre, men større og mere specialiserede bedrifter, og flere levende svin eksporteres, mens antallet af slagtninger i Danmark er faldet siden 2004.

Analysen tegner et billede af dansk svineproduktion og beskriver de seneste udviklings-tendenser med udgangspunkt i tal fra Danmarks Statistik.

Analysens hovedkonklusioner:

- Strukturudviklingen i dansk svineproduktion går mod færre, men større bedrifter og mod øget specialisering. Kun 16 pct. af de konventionelle svinebedrifter har en produktion med både søer, smågrise og slagtesvin, mens andelen af bedrifter, der er specialiseret i enten smågriseproduktion eller slagtesvineproduktion, udgør 84 pct.
- Der er pr. 1. juli 2018 ca. 12,9 mio. svin i Danmark og ca. 1,1 pct. af dem er økologiske. Der er særligt mange svin i det jyske, og tætheden er højest i Vest- og Nordjylland samt på Bornholm. Bestanden i Danmark udgør ca. 8 pct. af den samlede bestand i EU.
- Fra 2008 til 2015 er antallet af slagtninger faldet med ca. 2,5 mio. Antallet af slagtninger i Danmark toppede i 2004 med 23 mio., og er siden faldet til 17,5 mio. slagtninger i 2017.
- Eksporten af levende svin – især smågrise - er i kraftig vækst. I 2017 blev der eksporteret 14,2 mio. smågrise mod 4,9 mio. smågrise i 2007. Smågrisene eksporteres primært til Tyskland og Polen.
- Den samlede eksportværdi af levende svin og svinekød udgjorde i 2017 26,2 mia. kr., hvilket svarer til 3,9 pct. af Danmarks samlede vareeksport i 2017. De største eksportmarkeder for svinekød er Tyskland, Japan og Storbritannien, som samlet modtager ca. halvdelen af den danske svinekødseksport.
- Beskæftigelsen på slagterierne er over en årrække faldet mere end antallet af slagtninger, hvilket både kan afspejle en stigning i arbejdsproduktiviteten på slagterierne og en ændring i slutprodukterne.

Flere svin på færre bedrifter

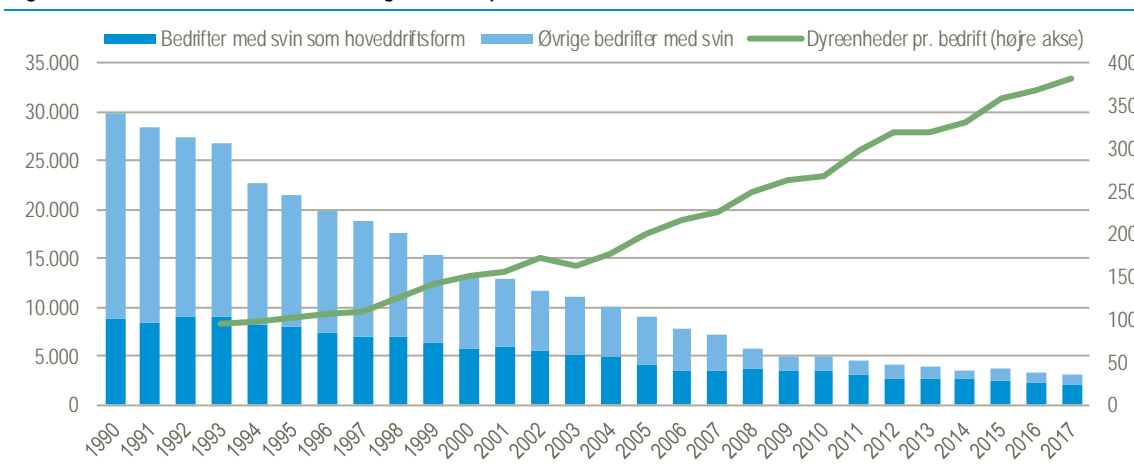
Den gennemsnitlige danske svineproducent er gennem årene blevet større i kraft af stordriftsfordele. Strukturudviklingen går mod færre, men større enheder og mod en øget specialisering. Antallet af konventionelle bedrifter med svin som hoveddriftsform er faldet fra 3.800 til 2.200 i perioden 2008 til 2017, mens den gennemsnitlige bedriftsstørrelse er steget fra 249 til 383 dyreenheder¹, se figur 1. I samme periode har svinebestanden i Danmark ligget mellem 12 og 13 mio. svin. Ifølge seneste opgørelse var der pr. 1. juli 2018 12,9 mio. svin i Danmark². Ca. 95 pct. af de grise, der blev produceret i Danmark i 2017, blev produceret på de 2.200 bedrifter med svin som hoveddriftsform³ mod 84 pct. i 1990.

Dansk svineproduktion er i stigende grad blevet koncentreret om den mest videnstunge og håndværksmæssige del af processen – at producere smågrise og udnytte godt avlsmateriale optimalt. Bedrifterne koncentrerer sig oftere om enten smågriseproduktion eller slagtesvin i stedet for at have en integreret produktion, og nogle af smågrisene eksporteres til særligt Tyskland og Polen, hvor opfødning og slagtingerne foregår.

Af de 2.200 konventionelle svinebedrifter i 2017 har ca. 350 en integreret produktion med både søer og produktion af slagtesvin, ca. 800 er specialiseret i søer med smågriseproduktion, mens ca. 1.050 er specialiseret i kun slagtesvin⁴. Tidligere var det en større andel af bedrifterne, der havde en integreret produktion (24 pct. i 2008 mod 16 pct. i 2017). Omvendt er andelen af bedrifter, der er specialiseret i smågriseproduktion, i samme periode øget fra 31 pct. til 37 pct. og andelen af slagtesvinebedrifter er steget med 2 procentpoint til 47 pct.

Der sker også ændringer i ejerforholdene, idet flere bedrifter overgår til selskabsform, mens der er færre enkeltmandsvirksomheder og interessentskaber⁵.

Figur 1 Antal bedrifter med svin og størrelse på bedrifterne

Anm. 1: Dyreenheder pr. bedrift gælder kun for bedrifter med svin som hoveddriftsform.

Anm. 2: Antallet af bedrifter med svin som hoveddrift samt antallet af dyreenheder er kun for konventionelle svin, mens det totale antal bedrifter inkluderer økologiske svin.

Kilde: Landbrugs- og gartneritællingen, Statistikbanken.dk/HDYR1, Statistikbanken.dk/REGNSV1, Statistikbanken.dk/JORD2

Ud af den samlede svinebestand var de 144.000 i 2017 økologiske, hvilket blot svarer til 1,1 pct. Bestanden af økologiske svin er dog i fremgang, og er siden 2010 steget med knap 40.000 svin svarende til knap 0,4 pct. point ud af den samlede svinebestand. Blandt de konventionelle svin findes tillige andre typer svin, fx svin opdrættet uden antibiotikabehandling, frilandsgrise mm.

¹ En dyreenhed er en sammenlignelig betegnelse for produktionsdyr ud fra deres miljømæssige påvirkning. 39 slagtesvin svarer til 1 dyreenhed.

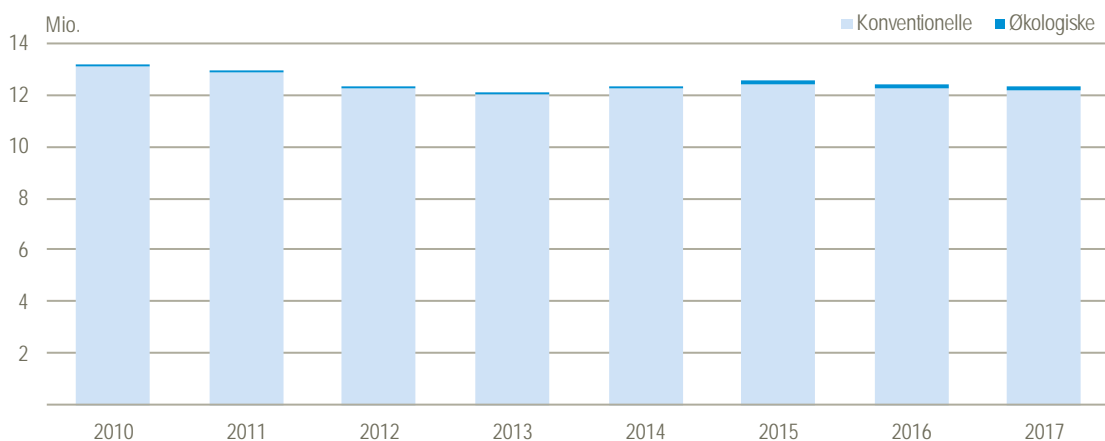
² Kilde: Statistikbanken.dk/SVIN

³ Antallet af bedrifter stammer fra regnskabsstatistikken. Når mere end 50 pct. af bedriftens samlede [standard output](http://regnskabsstatistikken) kommer fra en specifik aktivitet henføres bedriften til denne driftsform. Landbrug og gartneritællingen angiver et større antal svinebedrifter, da denne opgørelse medtager alle bedrifter med svin uafhængig af driftssammensætning.

⁴ Kilde: Statistikbanken.dk/JORD2

⁵ Læs mere i DST Analysen: [Ejerforholdene i dansk landbrug er under forandring](#)

Figur 2 Svinebestanden

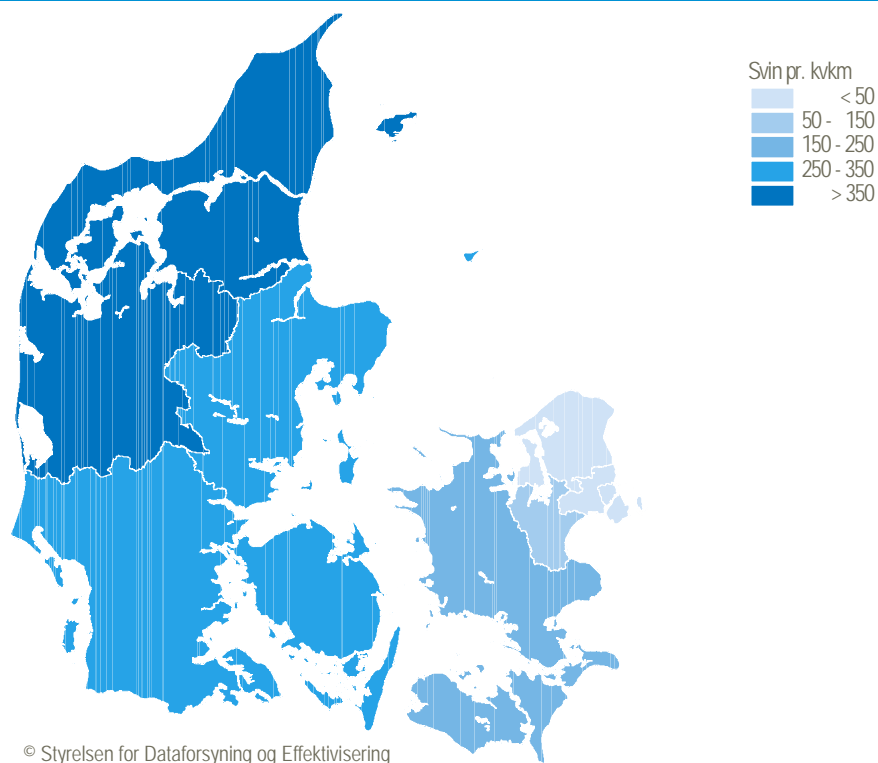

Anm.: Svinebestanden fra denne kilde kan kun opgøres til og med 2017, og afviger en anelse fra svinebestanden opgjort i Svinetællingen.
Kilde: Særudtræk fra Landbrugs- og gartneritællingen.

Produktionen af svin er særligt koncentreret i det jyske. I runde tal er der ca. 10 mio. svin i Jylland, mens der er 1,2 mio. svin på Fyn, 1,4 mio. svin på Sjælland og 0,3 mio. svin på Bornholm.

For Danmark som helhed betyder bestanden på knap 13 mio. svin, at der er ca. 300 svin pr. km². Tætheden er højest på Bornholm samt i Vest- og Nordjylland, idet der er mere end 350 svin pr. km². I landsdelene Østjylland, Syddanmark og Fyn er tætheden mellem 250 og 350 svin pr. km². – se figur 3⁶.

Figur 3 Svinebestand pr. km² på landsdele pr. 1. jan 2018

Kilde: Særudtræk fra Svinetællingen, Statistikbanken.dk/SVIN

Anm.: Tætheden i landsdelene Byen København, Københavns omegn og Nordsjælland er beregnet under ét og er dermed et gennemsnit af disse tre. Svinetællingen baserer sig på en stikprøve, hvilket betyder en vis usikkerhed i tallene. Læs mere i [Statistikdokumentationen](#).

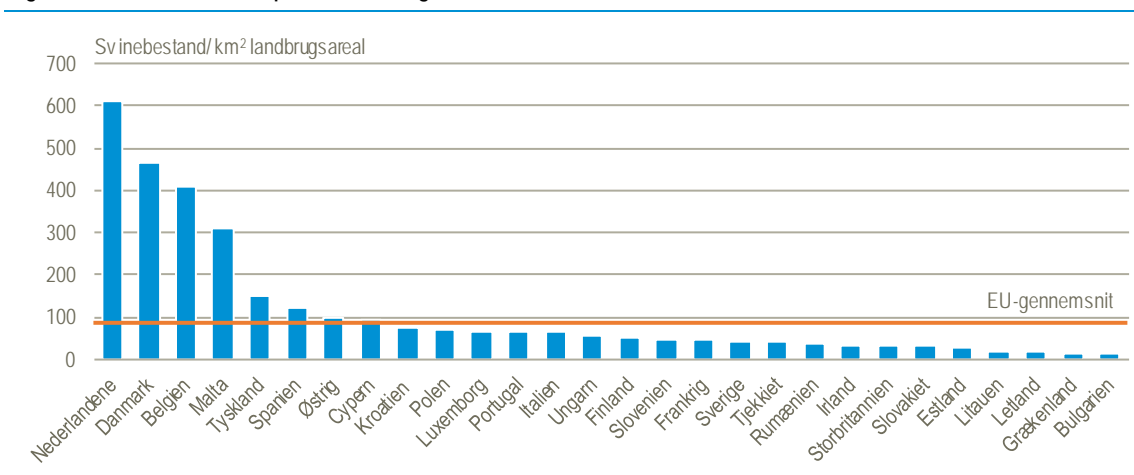
⁶ Sammenholdes svinebestanden med landbrugsjorden i de enkelte landsdele fremkommer stort set samme mønster, hvor landsdele som Bornholm samt Vest- og Nordjylland har den højeste tæthed af svin pr. kvadratkilometer landbrugsjord. 1 kvadratkilometer svarer til 100 hektar.

Danmark er en stærk svineation

Danmarks svinebestand udgjorde i 2017 8,5 pct. af den samlede bestand i EU⁷. Danmarks svinebestand svarer til 467 svin pr. km² landbrugsareal. Det er væsentligt over EU-gennemsnittet, som er 83 svin pr. km² landbrugsareal, jf. figur 4.

Der er fire lande: Nederlandene, Danmark, Belgien og Malta, hvor svinebestanden pr. km² landbrugsareal er væsentlig højere end de resterende EU-lande. Især Nederlandene skiller sig ud med 613 svin pr. km², efterfulgt af Danmark. Svin fylder altså meget i det danske landbrug sammenlignet med resten af EU.

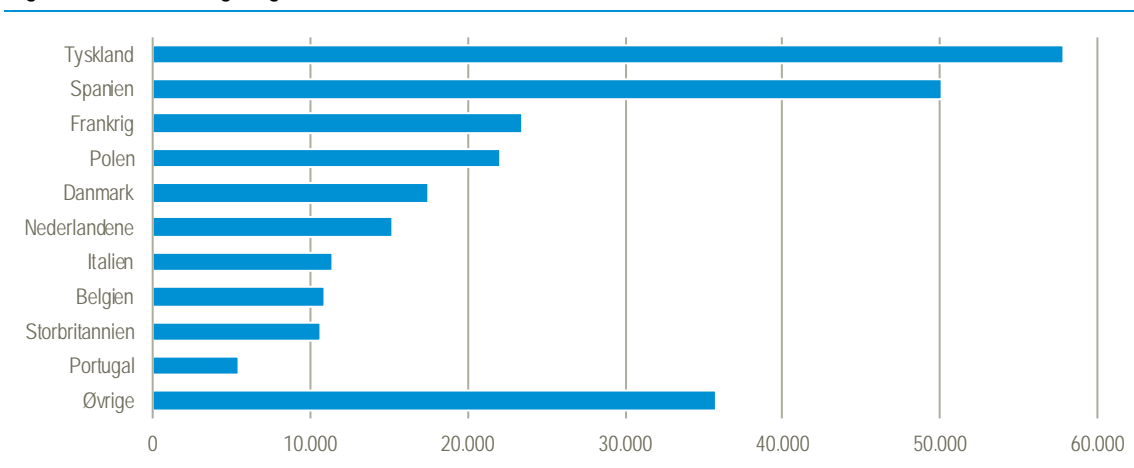
Figur 4 Svinebestand pr. km² landbrugsareal. 2015

Kilde: Eurostat: [lan_use_oww](#) & [apro_mt_lspig](#).

Også målt på antallet af svineslagtninger ligger Danmark højt i EU. I 2017 stod Danmark for knap 7 pct. af svineslagtningerne i EU⁸, se figur 5. I kontrast hertil udgør Danmarks befolkning kun 1 pct. af EU's samlede befolkning, og Danmarks landbrugsareal 1,5 pct. af det samlede landbrugsareal i EU.

Figur5 Svineslagtninger i EU. 2017

Kilde: Eurostat: [apro_mt_lspig](#)

Færre ansatte på slagterierne

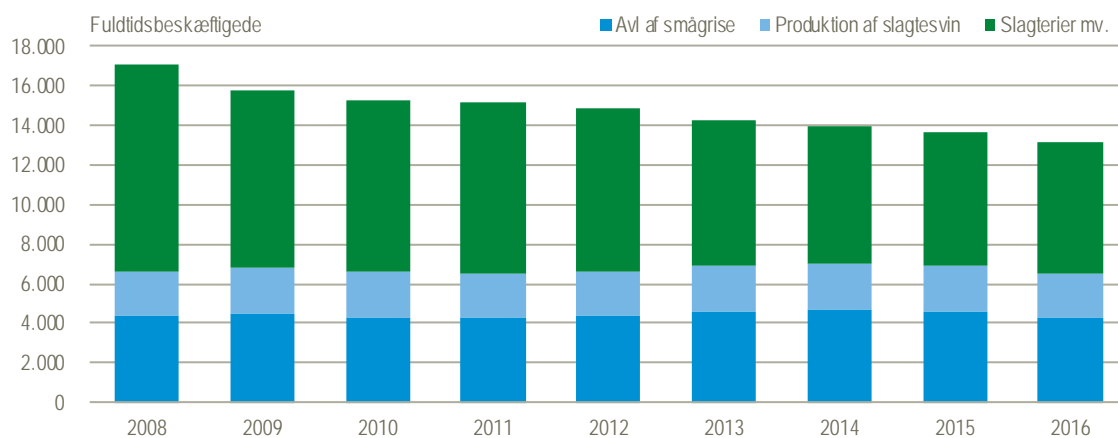
I 2016 var der ca. 6.500 fuldtidsbeskæftigede på landbrugsbedrifter med avl af smågrise og produktion af slagtesvin, mens der på slagterier mv. var fuldtidsbeskæftiget yderligere 6.600 personer med forarbejdning af svinekød, jf. figur 6. I samme periode er antallet af svineslagterier faldet

⁷ Kilde: Eurostat: [apro_mt_lspig](#)

⁸ Kilde: Eurostat: [Pork production up in the EU](#)

fra 64 til 49⁹. En stor del af disse slagterier er imidlertid meget små; i 2008 var der 18 slagterier med mindst 100 ansatte, mens det tilsvarende tal i 2016 var 10. Det samlede antal af beskæftigede med produktion af svin i landbruget har været nogenlunde konstant i det seneste årti, mens antallet af beskæftigede på slagterierne er faldet.

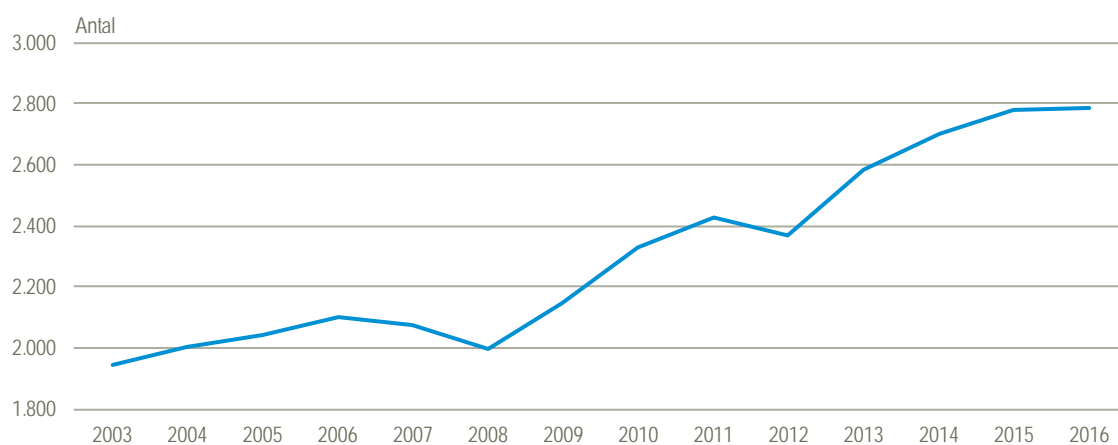
Figur 6 Beskæftigelsen ved primær svineproduktion og ved forarbejdning af svinekød i Danmark

Kilde: Statistikbanken.dk/ERHV1. Branchekoder 014610 Avl af smågrise, 014620 Produktion af slagtesvin og 101110 Forarbejdning af svinekød.

Faldet i beskæftigelsen på slagterierne hænger både sammen med et fald i antallet af slagtninger, produktivitetsstigninger og ændringer i de produkter, som fremstilles på slagterierne, fx salg af svine kroppe i stedet for udskæringer. Produktivitetsstigningerne skyldes blandt andet større slagterier og øget specialisering samt automatisering med fx slagterobotter i processerne. Fra 2003 til 2016 er antallet af slagtninger pr. fuldtidsbeskæftiget på slagterierne steget fra ca. 1.950 til knap 2.800 i 2016, se figur 7.

Figur 7 Svineslagtninger pr. fuldtidsbeskæftiget på slagterier

Kilde: Statistikbanken.dk/ANI5 og Statistikbanken.dk/ERHV1. Branchekode 101110 Forarbejdning af svinekød.

Stigende eksport af smågrise

Fra 2008 til 2017 er det årlige antal slagtninger i Danmark faldet med ca. 3,3 mio. svin. Antallet af slagtninger toppede i 2004 med 23 mio. svin, og er siden faldet til 17,5 mio. slagtninger i 2017 – se figur 8. Antallet af slagtninger vil falde til under 1990-niveau i løbet af de kommende år, hvis denne tendens fortsætter.

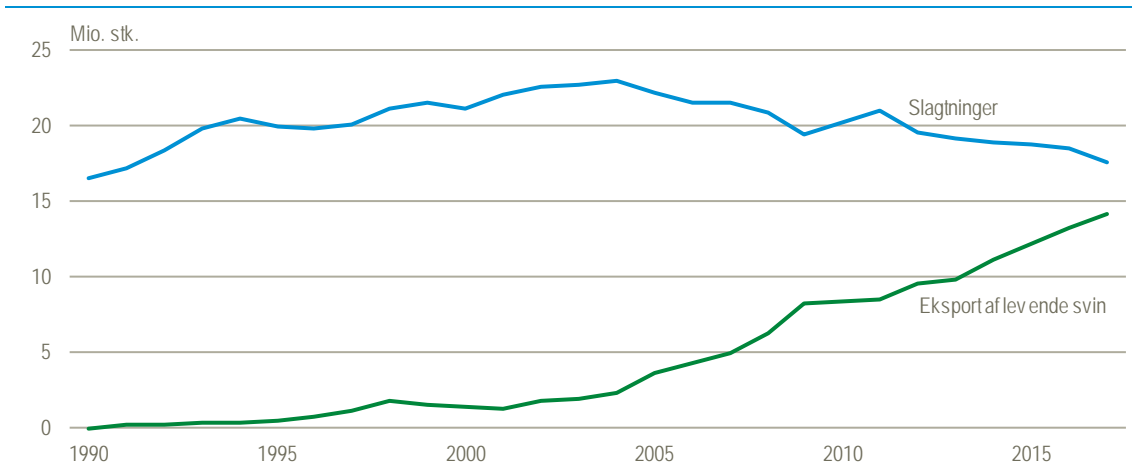
Samtidig med at antallet af slagtninger er faldet siden 2004, er eksporten af levende svin i kraftig vækst, jf. figur 8. I 2017 blev der således eksporteret 14,2 mio. smågrise mod 4,9 mio. smågrise

⁹ Kilde: Særudtræk fra Erhvervsbeskæftigelsen (Statistikbanken.dk/ERHV1)

i 2007. Eksporten af smågrise, som typisk vejer 32 kg, dominerer eksporten af levende svin, idet smågrise i 2017 udgjorde 99 pct. af de eksporterede levende svin¹⁰.

Antallet af slagtninger i Danmark falder dog ikke helt så meget, som stigningen i eksporten af smågrise ellers kunne betinge, hvilket kan tilskrives udviklingen i avlsarbejdet, der har bevirket, at svinene vokser hurtigere, og at søerne får flere grise.

Figur 8 Antal svineslagtninger i Danmark og eksport af svin

Kilde: Statistikbanken.dk/ANI5

Den samlede eksportværdi af levende svin, hvoraf hovedparten er smågrise, og svinekød udgjorde 26,2 mia. kr. i 2017, hvilket svarer til 3,9 pct. af Danmarks samlede vareeksport i 2017. Hertil kommer også eksport af forskellige forarbejdede produkter som fx pølser. Den samlede eksportværdi af svinekød står for den absolut største del, men værdien af smågriseeksporten er stigende, se figur 9.

Danmarks geografi med kun én landfast grænse mod Europa i Sønderjylland, har sammen med striks lovgivning vedr. import af dyr og kød medvirket til, at Danmark har kunnet opretholde en stor produktion med høj sundhedsstatus. Danmark har fx været fri for klassisk svinepest siden 1933, og endnu er sluppet fri af den afrikanske svinepest der spreder sig fra øst blandt andet via mange tilfælde i vildsvin, og pt. er et stort problem i blandt andet Polen og de baltiske lande.

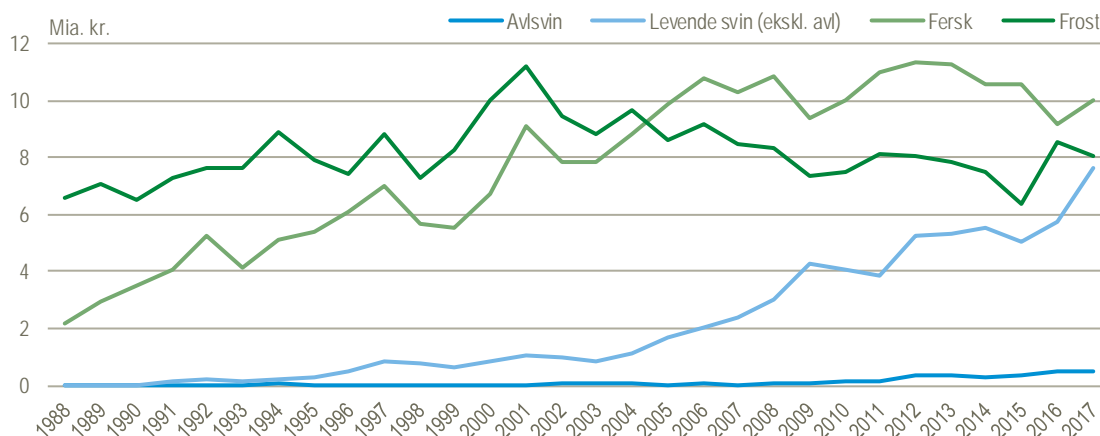
Danmark importerer ikke levende svin¹¹, hvilket blandt andet kan skyldes strenge krav til importører for at beskytte svinebesætningerne mod sygdomme. Derimod importerer vi svinekød for knap 1 mia. kr.¹².

¹⁰ DST Nyt: Eksporten af svin steg - slagtingerne faldt

¹¹ Statistikbanken.dk/KN8Y

¹² Statistikbanken.dk/SITC5R4Y

Figur 9 Eksportværdi for svin og svinekød

Anm: Levende svin (ekskl. avl) udgøres primært af smågrise, mens avlssvin blandt andet er søer og slagtesvin

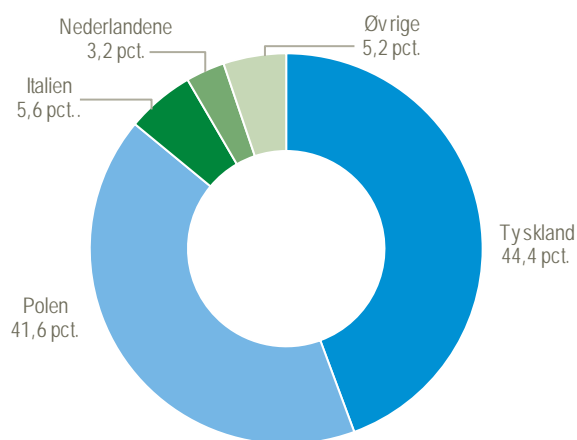
Kilde: Statistikbanken.dk/KN8Y

Smågrise eksporteres primært til Tyskland og Polen – svinekød til hele verden

Den danske eksport af smågrise er koncentreret til relativt få modtagerlande. Tyskland er det største modtagerland, idet de importerede 6,8 mio. smågrise fra Danmark i 2017, mens 6,2 mio. smågrise blev eksporteret til Polen¹³.

Eksporten af smågrise til Tyskland udgjorde 44 pct. af værdien af den samlede danske smågriseeksport, mens Polen stod for 42 pct., se figur 10. Herefter følger Italien med knap 6 pct. og Nederlandene med 3 pct. af den samlede danske smågriseeksport.

Figur 10 Modtagerlande for smågrise. Andel af værdi. 2017

Kilde: Statistikbanken.dk/SITC5R4Y (00139 Levende svin, undt. til avlsbrug)

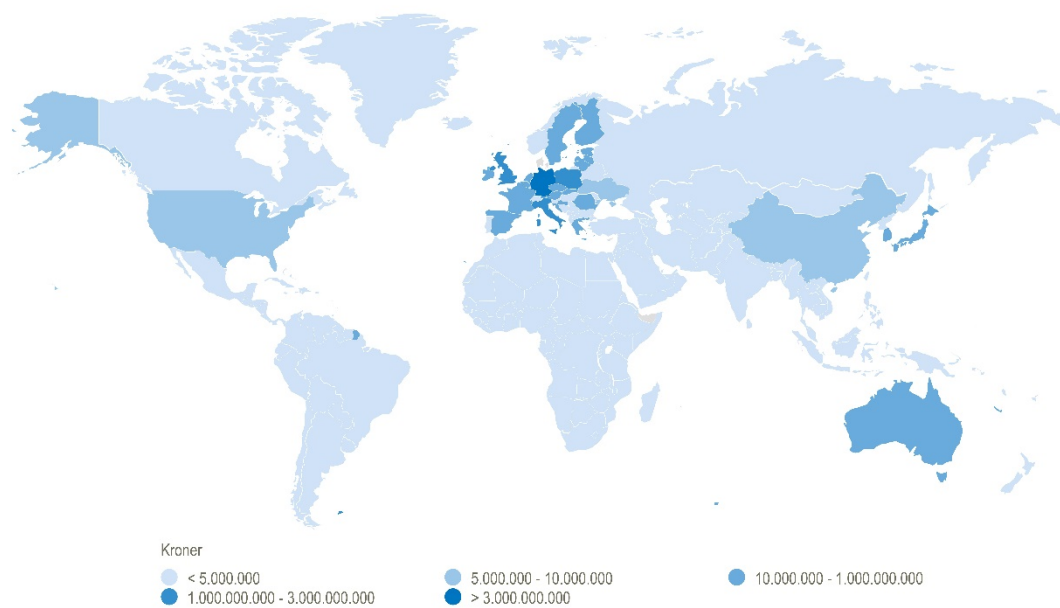
De største eksportmarkeder for fersk svinekød er også i Europa. I 2017 toppede Tyskland, idet de importerede fersk svinekød fra Danmark for 3,7 mia. kr. Herefter fulgte Storbritannien med fersk kød for 1,9 mia. kr. samt Polen og Italien med fersk kød for henholdsvis 1,6 mia. kr. og 1,3 mia. kr., se figur 11.

Det frosne danske svinekød kommer længere omkring. De største markeder for frosset svinekød var i 2017 Japan (3,5 mia. kr.), Kina (1,2 mia. kr.), Australien (0,9 mia. kr.) og USA (0,7 mia. kr.). Storbritannien er med en import for 0,3 mia. kr. frosset svinekød det største europæiske eksportmarked for dansk frosset svinekød, se figur 12.

De største eksportmarkeder for fersk og frosset kød under ét er Tyskland, Japan og Storbritannien, som samlet modtager ca. halvdelen af den danske svinekødseksport.

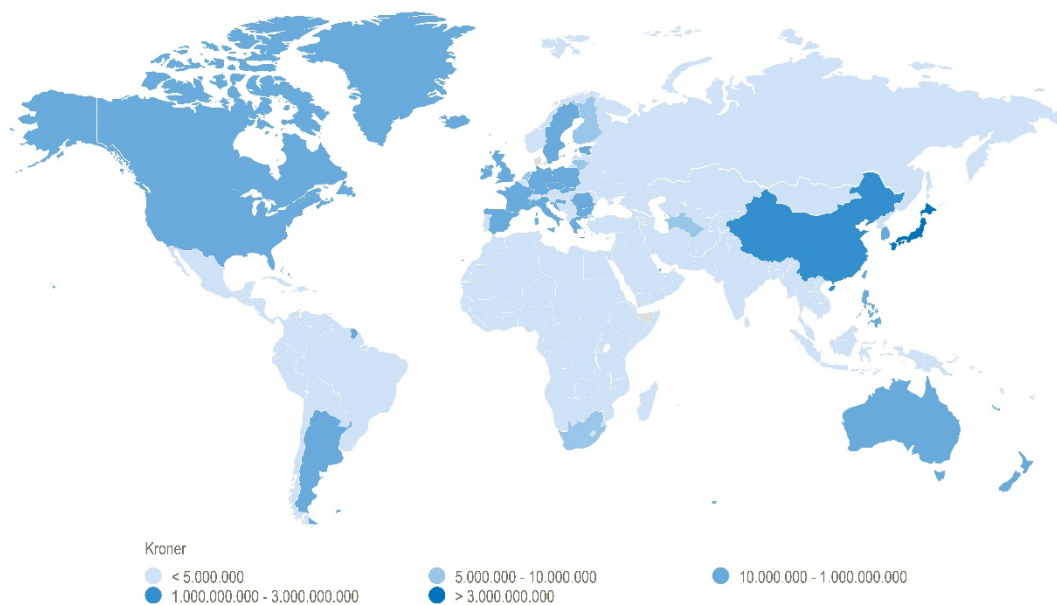
¹³ Statistikbanken.dk/KN8MEST

Figur 11 Eksport af fersk eller kølet svinekød i kroner. 2017

Kilde: Statistikbanken.dk/SITC5R4Y

Figur 12 Eksport af frosset svinekød i kroner. 2017

Kilde: Statistikbanken.dk/SITC5R4Y